

Förordning om inrättande av Europeiska unionens program för säker konnektivitet 2021/22:FPM69

Utbildningsdepartementet

2022-03-18

Dokumentbeteckning

COM(2022) 57

Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om inrättande av unionens program för säker konnektivitet för perioden 2023-2027

Sammanfattning

Den föreslagna förordningen presenterades av kommissionen den 15 februari 2022. Kommissionen anger att förordningen följer av bl.a. förordningen om inrättande av unionens rymdprogram från 2021, vilket var en del av uppföljningen av den europeiska rymdstrategin som kommissionen antog 2016 och som bekräftades av Rådet och Europaparlamentet 2017. Målet för förslaget är att genom ett nytt program inrätta ett säkert EU-system för satellitkommunikation. Avsikten är att med detta säkerställa tillhandahållandet av säkra flexibla och motståndskraftiga satellitkommunikationstjänster i hela världen till EU och medlemsstaternas offentliga organ. Kommissionen har i sitt förslag dragit slutsatsen att framväxande behov av satellitkommunikationskapacitet, teknikutveckling, behov av säkerhet, tillförlitlighet och tillgänglighet m.m. understryker vikten av att inrätta ett säkert EU-system i enlighet med förslaget. Kommissionens bedömning är att ett offentlig-privat partnerskap är den lämpligaste genomförandemodellen för att säkerställa att programmets mål kan uppnås. Det skulle göra det möjligt att bygga vidare på EU:s befintliga teknik- och infrastrukturbas för satellitkommunikation och tillhandahålla störningståliga och innovativa statliga tjänster.

Regeringen anser att ett nytt program för säker konnektivitet ska svara mot identifierade behov och tillföra samhällsnytta, med beaktande av medlemsstaternas exklusiva kompetens för nationell säkerhet. Regeringen välkomnar den strategiska ambitionen i förslaget att främja möjligheten till tillgång till bredband. Regeringen anser att informations- och

cybersäkerhetsaspekter ska beaktas genomgående vid ett eventuellt genomförande av programmet. Regeringen avser att i förhandlingarna verka för att rådets säkerhetskommitté konsulteras avseende kommissionens förslag till förordning för beaktande av medlemsstaternas exklusiva kompetens för nationell säkerhet.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Förslag till förordning från Europaparlamentet och från Rådet som inrättar unionens program för säker konnektivitet (KOM(2022) 57) presenterades av kommissionen den 15 februari 2022. Kommissionen anger att förordningen följer av bl.a. förordningen om inrättande av unionens rymdprogram från 2021, vilket var en del av uppföljningen av den europeiska rymdstrategin som kommissionen antog 2016 och som bekräftades av Rådet och Europaparlamentet 2017. Rymdförordningen inrättade en särskild Govsatcom-komponent i EU:s rymdprogram för att optimera användningen av befintlig satellitkommunikationskapacitet för statliga användare. Målet var att genomföra det genom sammanslagning och gemensamt utnyttjande av tillgängliga nationella och privata resurser för satellitkommunikation i EU. Eftersom en stor del av den statligt ägda infrastrukturen i de sammanslagna och delade resurserna inom Govsatcom behöver bytas ut under det kommande decenniet behövde, enligt rymdförordningen, utvecklingen av satellitkommunikationsbehoven bedömas långsiktigt. Kommissionens förslag utgår bl.a. från att efterfrågan på säkra satellitkommunikationsresurser ökar både kvantitativt och kvalitativt vilket anges som ett viktigt motiv för det nu aktuella förslaget.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionens förslag utgörs av en förordning som i olika kapitel redogör för bestämmelser rörande bl.a. det föreslagna programmets tjänster, budget, genomförande, styrning, säkerhet, internationella förbindelser, programplanering och utvärdering, delegering och genomförandeåtgärder.

Målet för förslaget är att genom ett nytt program inrätta ett säkert EU-system för satellitkommunikation. Avsikten är att med detta säkerställa tillhandahållandet av säkra flexibla och motståndskraftiga satellitkommunikationstjänster i hela världen till EU och medlemsstaternas offentliga organ. Det skulle enligt kommissionen förbättra kommunikationsmöjligheterna och täckningen i områden där markbundna nät saknas, har förstörts eller inte är tillförlitliga.

Kommissionen menar att statlig satellitkommunikation är en strategisk tillgång som är nära kopplad till nationell säkerhet. Användningsområden är bl.a. gränsövervakning, krishantering och humanitära insatser samt uppkoppling och skydd av viktig infrastruktur.

Inom EU:s pågående rymdprogram finns en programdel för statliga satellitkommunikationer, Govsatcom, för att optimera användningen av befintlig satellitkommunikationskapacitet för statliga användare genom gemensamt utnyttjande av tillgängliga nationella och privata resurser i EU. Då satelliter har begränsad livslängd kommer, enligt kommissionen, en stor del av den idag statligt ägda infrastrukturen i Govsatcom-samarbetet att behöva bytas ut under det kommande decenniet. Enligt rymdförordningen ska därför utvecklingen av sådana kommunikationsbehov bedömas långsiktigt.

Kommissionen har i sitt förslag dragit slutsatsen att framväxande behov av satellitkommunikationskapacitet, teknikutveckling, behov av säkerhet, tillförlitlighet och tillgänglighet m.m. understryker vikten av att inrätta ett säkert EU-system i enlighet med förslaget. Därtill menar kommissionen att det är bråttom för att säkerställa att frekvenser, som är en ändlig naturresurs, finns tillgängliga och kan tas i anspråk för ett kommande system.

Mot denna bakgrund föreslår kommissionen ett nytt system för säker konnektivitet. Kommissionens bedömning är att ett offentlig-privat partnerskap är den lämpligaste genomförandemodellen för att säkerställa att programmets mål kan uppnås. Det skulle göra det möjligt att bygga vidare på EU:s befintliga teknik- och infrastrukturbas för satellitkommunikation och tillhandahålla störningståligen och innovativa statliga tjänster. Det skulle samtidigt, enligt kommissionen, göra det möjligt för privata partners att komplettera programmets infrastruktur med ytterligare kapacitet att erbjuda kommersiella tjänster. Kostnader skulle optimeras och innovation stimuleras.

Förslaget innebär samtidigt, avseende finansiering, att EU:s rymdprogram, Horisont Europa-programmet, försvarsfonden EDF och Instrumentet för grannskapet, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete kommer att anslå en del av sina medel till det nya programmet i de delar där det finns en koppling till dessa programs och instruments syften och mål.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

En preliminär bedömning är att inga effekter på svenska regler är aktuella.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Finansiering av förslaget sker främst genom omfördelning av medel inom ramen för långtidsbudgeten. Kommissionens förslag innebär en viss ökning av utgifterna vilket kan påverka den nationella budgeten och den svenska

EU-avgiften. Regeringen kommer vid behandlingen av akten verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU i enlighet med prop. 1994/95:40. Eventuella merkostnader på den svenska statsbudgeten ska om de uppstår hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

2021/22:FPM69

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Som utgångspunkt anser regeringen att ett nytt program för säker konnektivitet ska svara mot identifierade behov och tillföra samhällsnytta, med beaktande av medlemsstaternas exklusiva kompetens för nationell säkerhet. En lösning för finansiering av ett sådant system bör inte menligt inverka på EU:s budget för det pågående rymdprogrammet och genomförandet av existerande komponenter i rymdprogrammet. Regeringen välkomnar den strategiska ambitionen i förslaget att främja möjligheten till tillgång till bredband, något som inte minst kan bidra till ökade uppkopplingsmöjligheter i landsbygderna och bidra till regeringens bredbandsmål. Förslaget bör vid ett eventuellt genomförande av programmet bland annat följa principen om teknikneutralitet, säkerställa att vald teknik ska eftersträva högsta möjliga standard när det gäller hållbarhet och energi- och resurseffektivitet, samt säkerställa ett i huvudsak marknadsdrivet förhållningssätt för att möta uppkopplingsbehoven inom EU. Regeringen anser att informations- och cybersäkerhetsaspekter ska beaktas genomgående vid ett eventuellt genomförande av programmet. Vissa av programförslagets delar kan också beröra medlemsstaternas nationella säkerhet. Regeringen anser dock att förslaget inte övertygande redogör för behovet av ny lagstiftning och att de invändningar mot förslagets utformning som nämnden för lagstiftningskontroll inom kommissionen har framfört måste beaktas. Invändningarna handlar bl.a. om brister när det gäller analytisk samstämmighet mellan problemformulering, mål, alternativ m.m. Regeringen avser därför att i förhandlingarna verka för att rådets säkerhetskommitté konsulteras avseende kommissionens förslag till förordning för beaktande av medlemsstaternas exklusiva kompetens för nationell säkerhet.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Andra medlemsstaters ståndpunkter i detalj är i huvudsak inte kända. Några medlemsstater har dock ifrågasatt programförslagets bakomliggande konsekvensanalys som väcker frågor kring dess vederhäftighet och grunden för de beskrivna behoven, och det faktum att kommissionens nämnd för lagstiftningskontroll har invänt mot analysen två gånger.

Institutionernas ståndpunkter är inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte sänts på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 189 i fördraget om EU:s funktionssätt.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Förslaget är, enligt kommissionen, förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Målen för den föreslagna förordningen kan, enligt kommissionen inte på ett adekvat sätt uppnås av enskilda medlemsstater.

Kommissionen menar vidare att den föreslagna förordningen anger åtgärder som inte går utöver vad som krävs för att uppnå dess målsättningar.

Regeringen delar generellt sett kommissionens bedömning att förslaget är förenligt med principerna för subsidiaritet och proportionalitet och syftar till sammanhållen styrning, drift och finansiering av central verksamhet inom och till stöd för EU:s gemensamma satellitkommunikationsbehov. Enskilda medlemsstater kan inte själva åstadkomma vad förslaget i stort syftar till.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Det franska ordförandeskapet inledde behandlingen av lagstiftningsförslaget i rådsarbetsgruppen för rymdfrågor den 9 mars 2022. Ordförandeskapet avser att nå så långt som möjligt i behandlingen av förslaget till konkurrenskraftsrådets möte i juni 2022. Det är ännu oklart om det då kommer att bli fråga om en allmän inriktning, partiell inriktning eller en omfattande lägesrapport.

4.2 Fackuttryck/termer